

***ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА***

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs**

***ПОЉОПРИВРЕДНИ
БИЛТЕН***

Број X бесплатан примерак
ОКТОБАР 2014. Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Закон о јавним складиштима за пољопривредне производе

ВОЋАРСТВО – ВИНОГРАДАРСТВО

- Основне напомене око правилне јесење садње воћака

СТОЧАРСТВО

- Производња овчијег меса

ЗАШТИТА БИЉА

- Заштита воћака од дивљачи

Закон о јавним складиштима за пољопривредне производе

I Основне одредбе

Садржина закона

Овим законом уређују се услови за одређивање јавних складишта за пољопривредне производе, услови и начин издавања дозволе за рад јавних складишта, као и услови и начин њиховог коришћења, начин обављања делатности у јавном складишту, поступак издавања промета и залога робног записа, принудна наплата потраживања по робном запису, одговорност јавног складишта, као и оснивање компензационог фонда.

Дефиниције

Члан 3

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) Јавно складиште јесте правно лице коме је издата дозвола за рад јавног складишта за складиштење пољопривредних производа и које је уписано у Регистар јавних складишта у складу са овим законом;
- 2) Складиштење јесте депоновање пољопривредних производа и безбедно чување на основу уговора о складиштењу, у складу са овим законом и другим прописима;
- 3) Пољопривредни производи јесу: житарице, индустријско биље, воће и поврће у свежем или полупрерађеном стању;
- 4) Робни запис за пољопривредне производе (у даљем тексту: робни запис) је хартија од вредности издата од стране јавног складишта по основу уговора о складиштењу између оставодавца и јавног складишта, а доказује власништво над назначеном количином и квалитетом ускладиштеног пољопривредног производа као и обавезу јавног складишта да чува и на захтев имаоца робног записа изврши предају пољопривредног производа;
- 5) Имаоц робног записа је правно или физичко лице које је предало пољопривредни производ ради ускладиштења јавном складишту и којем је издат робни запис, односно на кога је робни запис пренесен, у складу са одредбама овог закона;
- 6) Берзанска трговина, берза као и сви остали појмови изведени из ових појмова јесте трговина и активности које се одвијају на робној берзи.

II Дозвола за рад јавног складишта

Услови

Члан 4

Складиштењем пољопривредних производа у јавном складишту у складу са овим законом може да се бави правно лице које је регистровано у регистар привредних субјеката и које је уписано у Регистар јавних складишта које води министарство надлежно за послове пољопривреде.

Правно лице из става 1 овог члана уписује се у регистар привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Правно лице из става 1 овог члана може да се бави складиштењем пољопривредних производа у јавном складишту ако испуњава услове у погледу:

- 1)Складишног простора за пријам,чување и испоруку пољопривредних производа на начин којим се обезбеђује очување квалитета и хигијенска исправност ускладиштених пољопривредних производа у зависности од врсте пољопривредних производа која су предмет ускладиштања;
- 2)Опрема за мерење количине и утврђивање квалитета пољопривредних производа који се складиште у зависности од врсте пољопривредних производа који су предмет ускладиштења;
- 3)Вредност основних средстава која нису оптерећена хипотеком или другим заложним правом у зависности од врсте пољопривредних производа који су предмет ускладиштења;
- 4)Показатеља финансиског пословања у предходном обрачунском периоду;
- 5)Акта о пословању подносиоца захтева који нарочито садржи:Врсте пољопривредних производа за које је складиште оспособљено,услове пријама за ускладиштење,цене услуга које складиште пружа оставодавцима и начин,као и рокове обавештења корисника услуга,на који сагласност даје министарство;
- 6)Одговорног лица.Правно лице из става 1.овог члана услов у погледу одговорног лица испуњава ако одговорно лице има високу стручну спрему и није правоснажно осуђивано за кривично дело против радних односа,привреде,правосуђа,јавног реда и правног саобраћаја,као и службене дужности.

Издавање дозволе за рад јавних складишта

Члан 5

Министарство утврђује испуњеност услова из члана 4.овог закона на захтев правног лица.Уз захтев из става 1.овог члана који садржи податке о правном лицу и шифру делатности подносе се и следећи докази:

- 1)Извод из регистра у коме је правно лице регистровано;
- 2)Решење министра о испуњености услова из члана 4.став3.тач.1)и 2) овог закона;
- 3)Податке о евентуалном хипотекарном задужењу и задужењу по основу ручних залога на основним средствима;
- 4)Извештај о завршном рачуну и о извршеној ревизији за предходни перипд;
- 5)Акт о пословању на који је сагласност дало министарство;
- 6)Потврду да лице да лице овлашћено за вршење послова функције подносиоца захтева није правоснажно осуђивано за кривична дела против радних односа,привреде,имовине,правосуђа,јавног реда и правног саобраћаја,као и службене дужности и потврду да поседује високу стручну спрему;
- 7)Доказ о уплати републичке административне таксе за решавање по захтеву.

Министарство издаје решење о дозволи за рад јавног складишта (у даљем тексту:дозвола) у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Решење из става 3.овог члана је коначно у управном поступку.

Дозвола се издаје за све или поједине пољопривредне произвођаче из члана 3.став1.тачке 3)овог закона са роком важења од годину дана.

Основне напомене око правилне јесење садње воћака

Садњу воћака треба вршити док вегетација мирује (касно у јесен или рано спролећа). Јесења садња воћака спроводи се октобра и новембра месеца, када су температуре ваздуха изнад нуле, при чему ни земљиште није смрзнуто.

Основне напомене:

- земљиште треба да буде благовремено припремљено
- прописно размаравање и обележавање места за садњу одрађено
- јаме одговарајућих димензија ископане
- непосредна припрема садница за садњу, обавља се на дан садње
- правилна садња
- нега младих воћака након садње

Јесења садња даје одличне резултате, ако је земљиште на време припремљено и ако је одговарајуће за успевање воћака. У том случају пресеци на жилама калусирају у јесен и преко зиме, па на пролеће већ постоје услови за стварање нових жила, што омогућује непосредно коришћење земљишне влаге. Слегањем честице земље приљубиће се уз жиле, тако да ће на пролеће нове жилице имати довољно хранљивих материја.

У случају да је земљиште збијено, недовољно припремљено, или је клима оштрија треба избегавати касно јесење сађење воћака. То важи и ако саднице нису на време завршиле вегетацију.

Јесења садња воћака обавља се на земљиштима која су лака, каменита и пропусна, а приликом одређивања времена садње, треба сагледати биолошке особине воћака и услове средине. У нашим условима са садњом треба почети крајем октобра месеца, из разлога употребе довољно зрелих садница. Саднице коштичавих воћака касније завршавају вегетацију, па их треба касније и садити. Јагодасто воће може се садити крајем септембра месеца и почетком октобра.

Приликом садње воћака дешавају се неправилности:

- јаме касно ископане, неправилних димензија
- употреба неприпремљених садница
- дубока садња садница
- употреба неприпремљене земље у јами
- неправилно додавање ђубрива (минералног и стајњака)
- пропусти се заливање након садње
- не одради се нагртање око садница, у хладнијим крајевима

Јаме за садњу копају се око месец дана пре садње, нарочито на тежим земљиштима. Димензије рупе се усаглашавају са припремљеношћу земљишта, начином садње, сортиментом и густином. Класични примери су пречника 60-120cm и дубине 60cm. Пре садње саднице треба прегледати, по конкретној потреби реаговати, одрезати оштећене делове корена, уз прављење најмањих рана. Затим саднице треба држати у смеси балеге, иловаче и воде, око 24 часа, или бар у чистој води да би се освежиле.

Правилна садња се обавља на приближно истој дубини на којој су саднице биле у растилу. Приликом садње у сваку јаму, иако је већ унето храниво приликом припреме земљишта, треба додати одређену количину стајњака и минералних ђубрива. Обично се по једном јамићу додаје 10kg згорелог стајњака и 150-200g сложеног минералног ђубрива са већим садржајем фосфора и калујума. Ове наведене количине ђубрива треба помешати са растреситим, површинским слојем земљишта, а затим попунити две трећине јаме. Остали део јаме попуњава се са ситном земљом, на коју се поставља припремљен корен саднице. Затим се корен покрива остатком чистог земљишта и лагано нагази, ради бољег контакта. Онда следи заливање, па нагртање суве земље.

Уколико се садња врши у крајевима у којима прети голомразица, након садње треба направити хумку висине 20-30 cm, која се у пролеће обавезно разгрне. Тако се штити корен од ниских зимских температура. Такође одрадити и привезивање за колац, како неби дошло до изваљивања засађених садница, као и заштиту од зечева и других глодара. У близини воћњака, у циљу превентивне заштите, искрчити шибље и дивље форме воћа, које је можда заражено вирусима и другим патогенима и болестима.

У пролеће пре кретања вегетације врши се прекраћивање садница, у односу на планирани узгојни систем.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

ПРОИЗВОДЊА ОВЧИЈЕГ МЕСА

Овчије и јагњеће месо представљају са становишта исхране људи високовредну намирницу. Велики су извор биолошки вредних беланчевина, витамина групе Б и неких минералних материја. Ово месо има и дијететске особине и лако је сварљиво. Вредност овчијег меса у исхрани људи и његов хемијски састав зависе од односа мишићног, масног и коштаног ткива у трупу закланих животиња. Најквалитетније и за исхрану најбоље месо је у труповима јагњади, узраста 3-6 месеци, где има највише мишићног ткива и мање количине масног ткива. Хемијски састав меса зависи од више фактора, пре свега од расе, узраста, пола, степена утовљености јединке идр. Са узрастом смањује се у организму оваца удео воде, мишићног и коштаног ткива, а повећава се удео масног ткива.

Беланчевине су најцењенији део мишићног ткива оваца и меса. Беланчевине мишићног ткива у свом саставу имају све аминокиселине тако да се сврставају у пуновредне (имају високу биолошку вредност).

Поред беланчевина веома је значајан и садржај масти у овчијем месу. Квалитет масти има велики утицај на квалитет меса и важан је у његовој технологији прераде. Минералне материје у месу оваца доста су уједначене. Међутим, комади меса са већим садржајем масног ткива имају мање количине минералних материја

Витамини су такође веома значајни за биолошку оцену меса, јер оно представља врло добар извор витамина посебно комплекса Б. Нарочито је заступљен витамин Б-2, никотинска киселина и витамин Б12. Садржај ових витамина у месу је доста уједначен, јер их стварају микроорганизми који се налазе у преджелуцу оваца. Због тога је месо као намирница врло цењено.

У односу на друге домаће животиње, овце су у знатној предности у погледу способности претварања хране у месо.

Насупрот непреживарима, овце највећи део својих потреба у храни обезбеђују пашом. Исхрана оваца представља значајан фактор који има значајну улогу у производњи меса. Доказано је да је при производњи меса потребна већа количина хране него при производњи вуне.

Количина и квалитет меса у различитих раса оваца може се постићи различитим нивоима исхране као и типовима оброка. При том ће утрошак хране за прираст бити утолико мањи уколико је оброк правилно избалансиран и исхрана интензивна. Исхрана оваца као и преко млека које она производи, утиче на висину прираста јагњади, а затим и на укупну количину произведеног меса. Каснија исхрана јагњади такође утиче на количину и квалитет меса. Обимна и квалитетна исхрана је неопходна да би овце произвеле довољне количине млека потребног за постизање највећег прираста јагањаца баш у дојном периоду. Јагњад потпуно користи мајчино млеко у првим недељама по јагњењу а истовремено се прихрањује квалитетним сеном и концентратима. Смањењем утрошка млека са старошћу грла повећава се утрошак концентроване и кабасте хране, што утиче на слабије искоришћавање хране као и на повећање утрошка хране за јединицу прираста.

Постоје оброци који имају утицај на укус меса. Уколико се користи паша са уљаном репицом, месо јагњади има непријатан мирис. Месо месо се добија ако су у оброцима јагњади заступљене житарице. Употреба овса има предност у односу на јечам и друге житарице. Оброци са великим учешћем кукуруза (преко 70%), утичу на старање већих количина масних киселина у поткожним мастима јагњади.

Саветодавац сточарства Косовка Јакшић

ЗАШТИТА ВОЊАКА ОД ДИВЉАЧИ

При планирању формирања воњака, осим осталих мера, треба обратити посебну пажњу и на заштиту младих садница од дивљачи. Најчешће штеточине су зечеви и срне. Они могу да нанесу велике штете у засадима током јесени и зиме. Највећи интезитет напада је током зиме кад дивљач остаје без хране услед формирања дубоког снежног покривача, кад остају без хране у природним стаништима:

Зечеви праве штету хранећи се кором младих садница свих воћних врста, а најчешће јабукама. На местима које је оглодао зец виде се попречни трагови грижења. Оштећена места су глатка.

За разлику од зечева, срне најчешће праве штету хранећи се једногодишњим ластарима и врховима младих садница, а могу да огуле и кору.

Оштећене саднице, ако се не осуше, у пролеће расту споро и неправилно што доводи до слабијих приноса и квалитета плодова. Оштећења могу да доведу и до лакшег измрзавања биљака током јачих мразева, а такође су и погодна места за продор узрочника болести.

Млађа стабла са сочнијом, мекшом и тањом кором привлачнија су од стабала са дебљом и чвршћом кором.

Младе воћке и саднице се могу ефикасно заштитити механичким и хемијским мерама.

Од механичких мера, најбоља заштита од зечева и срна јесте да се цео воћњак огради и спречи њихов улазак. Најчешће се користи ограда од плетене жице. Ограду треба добро поставити и укопати минимум 10 cm у земљиште, да се зечеви не би провлачили испод ње. Ако је могуће изнад ограде треба поставити и један ред бодљикаве жице, да је срне не би прескакале. Ово је најскупљи начин, јер је цена плетене жице веома висока.

Јефттинији начин заштите је коришћење специјалних мрежица, којима се обавија стабло, и које зечеви не могу прогристи. Оне су растељиве и лако се постављају око стабла, и пружају заштиту више година.

Једна од мера је и омотавање стабала дебелом хартијом, од земље до рамених грана, која се чврсто привеже канапом или жицом на два до три места. У пролеће се хартија скида да би младари могли несметано да се развијају.

Од хемијских мера се користе репеленти који својим непријатним мирисом одбијају штеточине и не убијају их. У пољопривредним апотекама се могу набавити препарати Cunitex и Kunilent који се користе на тај начин сто се цело стабло и рамене гране премажу или испркају у јесен након опадања лишћа, а пре него што падне снег. Једна од мана ових препарата је што не пружају дуготрајну заштиту, и третирање се мора поновити после одређеног периода.

Саветодавац заштите биља **Синиша Недељковић**